

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

4693

Printed in Turkey

ՕԳ

معارف عاميه نظارت جليله سنك ۱۷ جمادى الاول ۳۰۸ و ۱۷ كانونى اول
۳۰۶ تاريخى و ۸۶۵ نومرولى رخصتنامه سيله نشر اولمشدر
مصارفى آمريقان مسيونر شركتى طرفندن تسويه اولندرق طبع اولمشدر

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԴՈՒԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՅՅԱԿԵԱՆ

1891

546

0-23

15325

546ար
0-23

Printed in Turkey

ՕԳ

Օգբ որով շրջապատեալ է մեր երկրագուն-
տը, ասոր մակերեսէն մինչեւ 40 մղոն վեր կը
տարածի: Օգբ բաղադրեալ է երկու կազերէ,
որոց մին կը կոչուի թթուածին և միւսը՝ բո-
րակածին. և ասոնք իրար խառնուած են մէկ
մաս թթուածին և չորս մաս բորակածին ըլլա-
լով: Բաղդատապէս յոյժ փոքր մաս մը ևս ած-
խային թթու կաղէն կայ օգոյ բաղադրութեան
մէջ: Այս վերջինն առանձին կը գտնուի, և երբ
համեմատաբար աւելի շատ գտնուի քան միւս
բաղադրիչ մասերը, կ'ըլլայ մահացու թոյն
կենդանեաց, թէպէտ կեանքն է բուսականաց:

Երբ մարդ օդ կ'ընդունի իւր թոքերուն մէջ,
անոր թթուածինը կը զատուի բորակածինէն,
և թոքերուն միջոցաւ արեան հաղորդուելով
կը տարուի շնչերակաց ձեռամբ այն միլիոնա-
ւոր խցիկներուն որովք բաղկացեալ է մարմի-
նը: Արիւնն այդ մանր խցիկներուն մէջ կը բե-
րէ զթթուածինն, և հոսանք մը խցիկներէն ետ
կը տանի արիւնը դէպ ի թոքերը որ ըստ մե-
ծի մասին կը բաղկանան ածխային թթու կազով
տողորեալ մանրիկ գնտակներէ: Հոս այս թու-
նաւոր կազը շրջան կ'ընէ անթիւ անհամար յոյժ
նուրբ և փափուկ երակաց մէջ որ կը գտնուին

2002

2970
39

2010

մէկ կողմն այն նուրբ մորթոյն կամ թաղանթին որ կը կազմէ պատերը օդոյ խողովակներուն որոցմէ գլխաւորապէս կը բաղկանան թուքերը . և այսպէս ուղղակի կը հաղորդակցի բերնին հետ խոչափողին միջոցաւ : Օդոյ այս խողովակաց մակերեսներուն ամբողջ գումարն է 12 քառակուսի ստնաչափ :

Երբ թթուածինը ներս կը շնչուի, կ'իջնէ վար թոքերուն մէջ և յետոյ արեան հետ շնչերակաց միջոցաւ կ'անցնի մարմնոյն բոլոր մասանց մէջ . և շնչերակը հանդիպելով երակաց, թունաւոր ածխային թթուն անոնց միջոցաւ կը տարուի ետ թոքերուն, և կը կազմէ մասն օդոյն որ դուրս կը շնչուի խոչափողին մէջէն :

Այս ածխային թթուոյ թունաւոր լինելը կը հասկցուի երբ կը հաւաքուի ածխահանքաց նման գոց տեղեր, կամ ինչպէս պատահեցաւ երբ մեծ թուով (146) անձինք բանտարկուեցան կալկաթաբանտի մը մէջ որ շատ սակաւ օդ պարունակելուն համար կոչուեցաւ Սենկուղ : Այս բանտին երկայնութիւնը և լայնութիւնն էին միայն 20 ական ոտք, և ունէր միայն երկու փոքրիկ լուսամուտ . սոքա ևս էին վանդակապատ : Այս 146 բանտարկեալք գիշերը զրեթէ իրարու վրայ խոնուելով այս փոքրիկ սենեկին մէջ, շուտով հատցուցին տեղւոյն օդը և փոխեցին զայն ածխային թթու կազի, և հետեւանքը սա եղաւ որ առաւօտուն այն 146 բանտարկեալներէն

միայն 23 հոգի ողջ մնացած էին : Մարսափելի՛ տեսարան :

Նմանապէս երբ մարդիկ բազմութեամբ կը ընցունին փոքր սենեկի մը մէջ, անոր օդը շուտով կ'ապականի . ինչպէս ամէն մարդ կրնայ հասկնալ եթէ մանէ գոց սենեկի մը մէջ ուր մարդիկ նստած ըլլան : Մենք մեր աչօք չենք կրնար տեսնել մեր շնչած օդոյ ապականած լինելը, այլ կրնանք հասկնալ ներս շնչելով զայն, և անոր յառաջ բերած գլխացաւով :

Ոչ սակաւ անձինք շատ հոգ կը տանին միշտ հազները մաքուր հանդերձներ, ուտել մաքուր կերակուրներ, բայց անփոյթ են մաքուր օդ շնչելու . և ընդհակառակն շարունակ ներս կը շնչեն օդ ածխային թթու կազով տոգորուած կամ լի կոյուղիներէ (արջ) ելած ապականեալ կազի նուրբ մասնիկներով, կենդանիներէ ելած նեխեալ նիւթով, և ամէն տեսակ աղտեղութեանց անտեսանելի մանր շամանդաղներով : Ինդհանրապէս մարդ այս աղտեղութեան համը չառնուր իւր բերնով . բայց անոր ներգործութեան ֆրասը չպակսիր ատով : Մենք չենք ուղեր աւրած կերակուր դնել մեր զաւակաց առջեւ, և սակայն տգիտութեամբ կամ անհոգութեամբ շատ անգամ թոյլ կուտանք որ անոնց փափուկ թոքերը լցուն ապականեալ նիւթէ ելած թունաւոր կազերով :

Մեր տանց համար մաքուր օդոյ պէտքը կը

տեսնուի երբ կը յիշենք թէ մինչ մենք կրնանք երթալ աստ և անդ և ընտրել մեր կերակուրը երբ և ուր որ ուզենք, և ուտել ինչ որ կամինք, և կրնանք ընտրել մեր հանդերձները նոյն հոգածութեամբ. սակայն երբ կարգը կենաց շունչին գայ, ստիպուած ենք և անխուսափելի է մեզ ներս շնչել մեր թոքերուն մէջ, թէ՛ ոտից վրայ կանգնած ըլլանք թէ՛ նստած, օդը մաքուր կամ թունաւոր, այն ևս վարկենալ իբր տասնուեօթն անգամ՝ մեր կենաց բոլոր ցերեկներուն և գիշերներուն մէջ: Պէտք է յիշել նաև թէ ածխային թթու կազին թոյնը անզգայի կերպով և կամաց կամաց կը ներգործէ: Ունականալով հետզհետէ աւելի մեծ քանակութեամբ հնար է մեր մարմնոյն մէջ ընդունել զայն ինչպէս ուրիշ քանի մը թոյներ, և այս կերպով ծանրապէս վնասել ամբողջ կազմուածքը թէպէտ ոչ բացարձակապէս կորսնցունելով կեանքը: Փորձի համար եթէ փոքրիկ թուչուններ դրուին փոքր ապակի շիշի մը մէջ, պիտի տեսնուի թէ ո՛րչափ կ'ապականի ներսի օդը թուչնոց շնչառութեանէն: Ճնճղուկ մը դիր մաքուր օդ պարունակող ապակի շիշի մը մէջ, և լաւ մը գոցէ բերանը: Ճնճղուկը քիչ մը ժամանակ շիշին մէջ մնալէն ետքը, պիտի ցուցնէ տկարանալու նշաններ, և հետզհետէ պիտի տեսնուի որ ևս աւելի կը տկարանայ. ասկէ կը հասկցուի թէ հետզհետէ կը թունաւորի ներսի

օդը թուչնոյն շունչէն: Եթէ այն ատեն շիշին բերանը խակոյն բացուի և ուրիշ ճնճղուկ մը դրուի մէջը, երկրորդ թուչունը շուտով կը մեռնի, սովորած չլլալով թունաւորեալ օդոյն, մինչ առաջին թուչունը սովորած ըլլալով այն օդոյն, կը շարունակէ ապրիլ ժամանակ մը ևս. և եթէ բաց օդը հանուի, շուտով կ'աղէկնայ. բայց եթէ դարձեալ հոն դրուի, խակոյն կը մեռնի, յանկարծական փոփոխութեանը համար:

Կան շատ սենեակներ որոց մէջ կը բնակինք և մանաւանդ կը քնանանք, ուր օդը այնպիսի վիճակ մը կը ստանայ որ եթէ մարդ բաց օդէն ուղղակի ներս մտնէ, գրեթէ կը խեղդուի, մինչ մենք կը շնչենք այն օդը:

Այսու ամենայնիւ բնաւ չպարտիմք խորհիլ թէ որովհետեւ կրնանք սովորիլ թունաւորեալ օդոյ, մեզի չվնասեր այն: Նոյնը կրնայ ըսուիլ նաև ոգելից ըմպելոց գործածութեան համար, երբ շարունակ խմուի քիչ քանակութեամբ ըմպելի, և խմողը բնաւ չգինովնայ: Հիմա հասկըցուած է թէ այս է ոգելից ըմպելի գործածելուն ամենէն վնասակար կերպը:

Շարունակ ապականեալ օդ շնչելով մեծապէս կը թունաւորի արիւնը. այս թունաւորման կը տրուի սակաւարիւնութիւն անունը: Այս սոսկալի ախտին ենթակայ եղողին երեսը գոյն չի մնար, և մինչեւ իսկ շրթունքը և ընտերք իսպառ կը կորսնցունեն իրենց գոյնը, շնչառութիւնը կը

կարճնայ, և նոյն իսկ արիւնը շրոտ կ'ըլլայ. և կաղմուածքն ողջոյն պատրաստ որս՝ հանդիպող հիւանդութեանց:

Քաջ դիտնալու ենք որ ամէն սենեկի մէջ մեր կեանքը կը պարտինք այն զօրութեան որով սենեակը կը մտնէ մաքուր օդը և անկէ դուրս կ'ելլէ ապականեալ օդը:

Եթէ մարդ մտնէ մեծ սենեակ մը և լաւ մը գոցէ դուռը, պատուհանները և ծխնեղոյղը, այնպէս որ երբեք դրոէն չմտնէ օդ կրնայ ա՛նոր բաւական ըլլալ ներսի օդը մէկ ժամ և ոչ աւելի. յետոյ կը մեռնի: Եթէ սենեակը մութ ըլլալով ճրագ վառուած ըլլայ, աւելի շուտ կը մեռնի:

Ուրեմն հովահարութեամբ, այսինքն սենեկին օդը փոխուելով, մաքուր օդ ներս կը մտնէ ներս շնչուելու համար, և դուրս կ'ելլէ դուրս շնչուած անմաքուր օդը դիւրութեամբ և առանց օդոյ հոսանքի:

Հովահարութեան մասին մեծ դժուարութիւն մը կայ ամէն պարագայից մէջ, և մասնաւորապէս այնպիսի անձանց համար՝ որոց առողջութիւնը իրօք իրենց հարստութիւնը և գրամագլուխն է, այնպիսեաց համար՝ որ իրենց օրական հացը կը հայթայթեն քաղաքաց մէջ ծանր աշխատութեամբ: Մարդկային մարմինն ունի փափաք և պէտք ջերմութեան, և մաքուր օդը որ այնչափ հարկաւոր է լաւ սնա-

նող մարմնոյ մը առողջութեան, կը մտեցունէ աղքատաց կիսով չափ սովամահ և կիսամերկ մարմինները:

Սա է պարզ ճշմարտութիւնը. աղքատք կը գտնեն որ սենեակ մը ամենէն աժամ կը տաքնայ իրենց շնչով, ուստի կը խցեն ամէն ծակ, կը փակեն դուռը և պատուհանը, և իրարու մօտիկ կը խռնին սենեկին մէջ, արդեւելով ներս մտնելէ մաքուր օդը, որմէ կախում ունի նոյն իսկ իրենց կեանքը. և եթէ չկենար ծխնեղոյղ սենեկաց շատին մէջ, աւելի շատ մահեր պիտի պատահէին ուղղակի այս պատճառաւ քան որչափ կը պատահին: Մաքուր տաք օդոյ և ապականեալ տաք օդոյ մէջտեղի տարբերութիւնը յոյժ մեծ է, և մարդոց թունաւոր շնչով տաքցած սենեակներու մէջ բազմութեամբ բնակելուն կամ քնանալուն մահացու ըլլալը շատ պարզ կերպով կրնայ ցուցուիլ:

Տաքնալու այս փափաքին և պէտքին համար է որ մարդիկ յօժար չեն իրենց սենեկաց պատուհանները և դուռները բանալ որպէս զի օդ բանի: Մէկ երկու գործանոցներու և խանութներու մէջ յորս մեծ բազմութիւն կ'աշխատէին, և օդը անտանելի կերպով կ'ապականէր, հովահարութեան համար դեղեցիկ միջոց մը սահմանուեցաւ մեծ ծախքով, բայց ի զուր, վասն զի գործաւորք հակառակելով անոր դէմ, քուրջի կտորներով կը խցէին պատրաստուած

խողովակներուն բերանները, և այդպէս կ'արգելին օդոյն դէպ ի ներս և դուրս շարժումը: Այս դործաւորներուն նպատակը չէր անձնասպան լինել, այլ իրենց միտքը դրած էին տաք մնալ, և մի միայն միջոցը համոզելու զանոնք թէ անհրաժեշտ կարեւոր է մաքուր օդ չնչել, էր նոյն ժամանակ տաքցունել սրահը կամ սենեակը արհեստականապէս փոխանակ տաք թունաւոր շնչով տաքցունելու զոյն:

Ածխային թթու կազը որ մեր մարմնոց այլ և այլ դործողութիւններէն ծնունդ կ'առնու և դուրս կը շնչուի մէն մի շնչառութամբ, զօրաւոր թոյն է ուղեղի և ջղաց: Շատ անգամ այս է և ոչ թէ քարոզը որ ժողովուրդը կը քնացունէ եկեղեցեաց և մատրանց մէջ: Այս է ոչ թէ դասերը որ տղաքն անունկնդիր և անհանդարտ կ'ընէ բոլոր այն դպրոցաց մէջ որ զուրկ են բարւոք հովահարութենէ: Այս է և ոչ թէ ծանր աշխատութիւնը որ զմարդիկ թմրած և դանդաղ կ'ընէ երբ կ'արթննան առաւօտուն: Այս է և ոչ թէ լոկ բնութիւնն ու բարքը որ դեգ և դիւրագրողիւ կ'ընէ բոլոր օրը գոց սենեկի մէջ դործող կիւնը կամ աղջիկը:

Գնենք այժմ շատ պարզ կերպով թէ մենք ինչպէս կրնանք ազատ մնալ այս թոյնէն զոր մեր իսկ ձեռօք կը շինենք մեր սենեակներուն և սրահից մէջ:

Անտարակոյս շատ սենեակներու և սրահներու հովահարութեան մեծ միջոցն է անոնց բաց ձխները, որ շատ մը աւելի կարեւոր է իբրև օդոյ խողովակ քան իբրև ծուխի ճամբայ: Վասն որոյ և ոչ մէկ ձխները պէտք է խցուի և պէտք չէ որ դանուի սենեակ մը առանց ձխներու:

Հովահարութիւնը կ'ըլլայ երկու կերպով. ապականեալ օդոյ դուրս ելլելովը և մաքուր օդոյ ներս մտնելովը: Արդ, ձխները գլխաւորապէս ապականեալ օդոյն դուրս ելլելուն կը ծառայէ: Ածխային թթու կազն է շատ ծանր, և խնամով հնար է պարպել զայն մէկ բաժակէն միւսը: Երբ առաջին անգամ դուրս կը շնչուի մարդուն բերնէն, բնականապէս տաք կ'ըլլայ և աւելի թեթեւ, և կ'ելլէ վեր դէպի ձեղունը: Ահա այս է լաւագոյն ժամանակը զայն սենեկէն արտաքսելու, և լաւագոյն կերպն է՝ ծակ մը բանալ ձեղունին մօտէն ձխներուցին մէջ: Եթէ անփոյթ ըլլանք ասոր, ածխային թթու կազը կը պաղի, կը ծանրանայ և կ'իջնէ վար տախտակամածին վրայ: Ահա այս է որ յոյժ վտանգաւոր կ'ընէ քնանալը գոց սենեկաց տախտակամածին վրայ որք չունին բաց ձխները: Այս է պատճառը նաև որ այսպիսի սենեկաց մէջ երբեմն շուներ կը մեռնին, վասն զի անոնք գետնին աւելի մօտ են, մինչ մարդիկ կրնան ներս մտնել առանց վնաս

ուելու: Ածխային թթու կազը երբ այսպէս վար իջած է, դէպի կրակարանը և անտի վեր՝ ծխնելոյզը շարժող օդոյ հոսանքը արագ դուրս կը հանէ զայն:

Պատուհանն է հովահարութեան երկրորդ մեծ միջոցը: Սա պէտք է որ այնպէս յարմարացուած ըլլայ սենեկաց շատին մէջ՝ որ միշտ բաց մնայ, ինչպէս ցերեկը՝ նոյնպէս և դիշերը: Այս պարզ կանոնին պահպանութեան օգուտը հնար չէ չափազանց ներկայացունել:

Այս կրնայ ըլլալ այլ և այլ եղանակներով: Սոցա մին է յարմարցունել պարզ տախտակ մը իբր երեք մասնաչափ լայն, որոյ վրայ նստի պատուհանին վարի շրջանակը, այնպէս որ մինչ պատուհանին վարի ծայրը փակուած է, բացուածք մը մնայ երկու շրջանակաց (էրէէ) մէջտեղ որ մաքուր օդ ընդունի վերի կողմէն, կամ թերևս ինչ ինչ պարագայից մէջ աւելի աղէկ կ'ըլլայ տախտակ մը դնել վարի փեղկին դէմը, ըսենք իբր վեց մասնաչափ լայնքով, այնպէս որ վարի շրջանակը իջնէ անոր ետեւը՝ քիչ մը բարձր դալով, և այսպէս յառաջ գոյ օդոյ դէպ ի վեր կրկնակի հոսանք, մին՝ երկու շրջանակաց մէջտեղէն, և միւսը՝ վարի շրջանակին և անոր առջև դրուած տախտակին մէջտեղէն: *

* Տետրակիս հեղինակը իւր մտաց առջև ունի տեսակ մը (շուրուլ) պատուհան զոր թերևս ընթերցողաց շատ քիչերը

Բոլոր պատուհանները պէտք է որ բաց ըլլան վերի կողմէն, և եթէ պատուհանը խոշոր են, պէտք է փոքր ճախարակ մը և երկու լարեր հաստատել որպէս զի վերի փեղկը դիւրաւ վար վեր շարժի: Պատուհանին վերի ծայրը պարտի միշտ, ցերեկ և դիշեր, բաց պահուիլ մէկ երկու մասնաչափ:

Սենեկի մը հովահարութեան երրորդ և յուրագոյն միջոցն է դուռը: Նշանաւոր ասացուած է, որուն պարտի կարեւորութիւն ընծայուիլ, թէ դուռը շինուած է գոց և պատուհանները բաց պահուելու համար և ոչ թէ դուռը բաց և պատուհանները գոց: Եթէ սենեկի մը մէջ արդէն կը բանի բաւական օդ, օդոյ հոսանք չխուժեր բանալոյ ծակէն, ինչպէս կրնայ հասկցուիլ մոմի մը բոց բռնուելով հոն: Եթէ սենեկին մէջ չկայ բաւական չափով մաքուր օդ, բոցը ներս կը մտնէ անկէ հարկաւ իւր հետ ասնելով բոլոր հոտերը, թոյները և կոյուղեաց կաղերը որ կրնան գրտնուիլ տան որ և իցէ մասին մէջ: Օդոյ փոփոխութիւնը ինքնին տեղի կ'ունենայ երբ բացուածքները կը դառնուին սենեկաց մէջ: Թու-

տեսած են կամ գիտեն, բայց ի մտի ունելով նպատակը՝ իւրաքանչիւր որ կրնայ այնպէս մը կարգադրել իւր պատուհանաց կացութիւնը որ սենեակները թէ՛ հովահարութեան և թէ՛ ներք գոնուող անձինք ենթակայ չըլլան օդոյ հոսանաց ի վնաս իւրեանց առողջութեան:

Նաևոր օգը դուրս կ'ելլէ և մաքուր օգը ներս կը մտնէ որչափ որ կարելի է, և եթէ մենք բացարձակապէս չենք արդելեր զայս մեր ուղորմելի տգիտութեամբ, Աստուածային այս գեղեցիկ օրէնքները ներդաշնակութեամբ կը գործեն առանց մեր կողմանէ աշխատութեան:

Ուրեմն թող մեր նստելու սենեկաց և ի վեր քան զամենայն մեր ննջարանաց մէջ ազատ հովահարութիւն ըլլայ, և որ և իցէ պարագայից ներքեւ բնաւ թող չարգելուի այն: Այս նպատակին հասնելու համար հարկաւ պէտք է զգոյշ լինել սենեկաց մէջ շատ անձանց խորունուելէն: Իւրաքանչիւր ոք պարտի ննջել գէթ 50 քառակուսի ոտք յատակ և 10 ոտք բարձրութիւն ունեցող սենեկի մէջ. և կազ (օգաշին) բնաւ պէտք չէ որ գործածուի եթէ սենեակները շատ ընդարձակ չեն: Կանթեղք և մամբ յոյժ սակաւ թթուածին կը սպառեն քան որչափ կազը. վասն զի կազի միայն մէկ ծորակը հինգ մարդու բաւական մաքուր օդ կ'ուղէ:

Մենք այժմ ցուցինք բնակարանաց ըստ պատշաճի հովահարութեան քանի մը օգուտները և կերպերը. բայց տակաւին պարտիմք յիշել աւոր ընծայած մեծագոյն օգուտներէն մին, այն է պազ առնլէ պահպանելը:

Ամենէն վտանգաւոր հիւանդութիւններէն մին է հիւժախտը, յետոյ կուգայ ցնցղատապը

(պոնտիկ) և թորերու բորբոքումը: Ասոնց ծագում առնելուն ամենէն հասարակ պատճառն է «պազ առնուլը» դուրս բաց օդին մէջ ելլելով գոց սենեակներէ ուր չբանիր օդ, և յիշեալ հիւանդութիւններէ զերծ մնալու լաւագոյն կերպն է մեր սենեակները (և մասնաւորապէս մեր ննջասենեակները) այնպէս ընել որ մաքուր և առատ օդ բանի անոնց մէջ:

Յաւալի ճշմարտութիւն է որ մենք յոյժ տոբէտ և նախապաշարեալ ենք մինչեւ անգամ մեր այս լուսաւորեալ դարուն մէջ նկատմամբ Աստուծոյ լաւագոյն պարգեւաց և ամենէն պարզ օրէնքներուն: Տեսանք թէ ինչ հետեւանք կ'ունենայ կամովին և յիմարաբար դուրս թողուլը ննջասենեակէն Նորա ամենուն անխըտիր շնորհած ձրի պարգեւը — թարմ, մաքուր օդը, կենաց շունչը, մինչեւ անգամ այնպիսի տեղերու մէջ իսկ ուր յոյժ առատ կը գտնուի անկէ: Տեսանք թէ անոր իմաստութեան դրած ամենէն պարզ օրէնքներն որովք մաքուր օդը մինչեւ անգամ կը փնտռէ դրաւել ապականեալ օդին տեղը, կ'արգելուի իւր նպատակին ժամանելէ, և մինչեւ իսկ մեր խելքը, հանճարն աւելնալովն հանդերձ, երբ կը սորվինք յինել դուռները, պատերը և պատուհաններն այնպէս՝ որ անոնցմէ օդ չանցնի, քան որչափ մեր նախնեաց օրերը կը շինուէին, երբ հովը կրնար մտնել անոնց ճեղքուածներէն:

Վասն որոյ զարմանալի չէ որ մարդոց մէջ կը
տիրէ նոյն տգիտութիւնը և յիմարութիւնը
Աստուծոյ ընտիր ընտիր հոգեւոր շնորհաց և
յոյժ պարզ հոգեւոր օրինաց մասին : Անոր լա-
ւագոյն շնորհքն է յաւիտենական կեանքն ան-
տարակոյս : Սա՛ մեր շնչած օդոյն պէս ձրի է
բոլոր անոնց որ կը կամին ընդունել զայն ֆրիս-
տոսի փրկագործութեան և պատարագին մի-
ջոցաւ : Եւ սակայն մինչ ձրիապէս ընդունել
կ'առաջարկուի այն մեղի, մինչ Սուրբ Գիրք
ընդարձակագոյն ազդեցութիւն ունի, մենք
մեր սիրտերը խստիւ կը փակենք անոր դէմ և
նախամեծար կը համարինք ներս մեր մէջ ըն-
դունել սնապաշտութեան և անհաւատութեան
թունալից գոլորչիները աւելի քան Աստուծոյ
ճշմարտութիւնը : Մեր հոգիներուն փրկութեան
վերաբերեալ ամենապարզ հոգեւոր օրէնքն է սա
թէ այս կեանքը ձեռք կը բերուի մեր փրկչին
կատարած գործին հաւատալով : Մենք այս պատ-
գամը կը լսենք մեր եկեղեցեաց և մասրանց
մէջ, և սակայն յաճախ յամառութեամբ կը
մերժենք զայն և մեր փրկիչը դուրս կը թո-
ղունք այժմու գիտութեանց բոլոր հանճարով
և նրբութեամբ, և կը ջանանք, եթէ երբեք
անկեղծութիւն ունինք այս բանին մէջ, երթալ
երկինք բուն մեր ճամբովը փոխանակ երթա-
լու Աստուծոյ սահմանած ճամբովը :

Ո՛հ , ցաւալի է տեսնել որ հաղարաւոր արք

և կանայք անփոյթ են իրենց թէ՛ մարմնոյն թէ՛
հոգւոյն, որ կը թունաւորեն իրենց մարմինները
ուրիշներու թոքերուն արտաշնչութեամբ, և
իրենց հոգիները և խորհուրդները՝ ուրիշներու
միտքերէն շնչուած գաղափարներով, մինչ Աստ-
ուած թէ՛ մարմնոյն և թէ՛ հոգւոյն կը մատու-
ցանէ իւր ձրի շնորհքները — մաքուր օդ՝ մար-
մնոյն, և յաւիտենական կեանք՝ հոգւոյն :

Այժմ հաղարաւորք մեռած են մարմնով, և
հաղարաւորք կորսուած են հոգւով այս դա-
տապարտելի տգիտութեան և անփոյթ զան-
ցառութեան պատճառաւ . վասն զի մենք չենք
կրնար ազատուիլ, եթէ անհոգ գոնով, այսպի-
սի մեծ փրկութենէ մը : Անոնց համար այլ ևս
ուշ է ժամանակը, բայց մեղի և մեր զաւակաց
համար այնպէս չէ : Ուրեմն եռանդեամբ մեր
կարի զգուշաւոր հոգածութեան առարկայ ը-
նենք սա մեծ խնդիրը, թէ արդեօք բուն իսկ
այս վարկենին մենք չե՞նք թունաւորել մեր հո-
գիները ինչ ինչ մարդկային մոլորական գաղա-
փարներով, փոխանակ բանալու զայն Աստու-
ծոյ սիրոյն, որոյ հօր ապացոյցն է նորա պար-
գեւելը իւր սիրելի Որդին իբրեւ Փրկիչ մեր :
Դարձեալ, պարտիմք խորհիլ նաև մեր մար-
միններուն վրայ, թէ արդեօք չե՞նք կրնար
խնամով կարգալ սոյն փոքրիկ տետրակին թե-
լադրութիւնները, գտնել կերպ մը որով ի
գործ դնենք զայնս մեր տանց մէջ, և յաւիտեն

զերծ լինինք մեր նստելու սենեկաց պատու-
հանը բաց թողլու և մեր ննջասենեկաց մէջ
գիշերային օդ մտնելու սարսափէն:

Եւ գարձեալ, չե՞նք կրնար խնամով վարժե-
ցունել մեր զաւակները նախ ընդունելու Աս-
տուծոյ մեծ հոգեւորական Շնորհքը, և յետոյ
ուղիղ կերպով յարգելու և գործածելու Նո-
բա երկրաւոր շնորհքները, որոց այժմեանը և
լաւագոյնն է մաքուր օգը, և այսպէս պիտի
կարողանանք զերծ կացուցանել զանոնք այս
մահաբեր սխալմունքէն որ ուղղակի և անուղ-
ղակի կորսնցուցած է մեր շուրջ գտնուողներէն
շատեր, և տալ անոնց լաւագոյն ժառանգու-
թիւնը զոր ծնող մը կրնայ տալ, այն է՝ «Ա-
ՌՈՂՋ ՄԻՏՖ ՅԱՌՈՂՋ ՄԱՐՄՆԻ:»

2013

«Ազգային գրադարան»

NL0069310

101